

**ДО ПРОБЛЕМИ СПІВВІДНОШЕННЯ ЧИННОГО
ЗАКОНОДАВСТВА ТА ЗАКОНОТВОРЧИХ ІНІЦІАТИВ
У СФЕРІ РЕФОРМУВАННЯ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ**

Акімов Михайло Олександрович
*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри кримінального права
Національна академія внутрішніх справ
м. Київ, Україна*

Захід 4.3.1. завдання 4.3. плану заходів, спрямованих на виконання Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023-2027 роки [1], передбачає розроблення та подання до Верховної Ради України законопроекту щодо визначення (удосконалення) основних критеріїв оцінки ефективності та якості роботи органів правопорядку та прокуратури, а також системи їх оцінювання. Утім, розроблений Офісом Генерального прокурора законопроект (далі – Законопроект ОГП), що наразі перебуває на стадії погодження заінтересованими органами державної влади, не у повній мірі узгоджується не тільки з положеннями чинного законодавства, а і навіть внутрішньо (одні статті з іншими).

Так, критеріями оцінювання ефективності та якості роботи органів правопорядку та прокуратури стаття 7 Законопроекту ОГП визначає:

- кількісні параметри (результативність роботи органу, його підрозділів);
- економічну результативність витраченого ресурсу органу на виконання визначених законодавством завдань;
- ефективність роботи працівників органу,
- задоволеність працівників виконаною роботою;
- показники інтегрування гендерного підходу і ефективної протидії проявам дискримінації.

Як саме повинні співвідноситись критерії на кшталт економічної результативності та задоволеності працівників із принципами застосування цих критеріїв – конкретністю, вимірюваністю, досяжністю та релевантністю (стаття 8 Законопроекту ОГП) – питання риторичне. За відсутності адекватного визначення того, що вважатиметься результатом діяльності органу, у який спосіб та в яких межах подібний результат має визначатись, запропоновані критерії оцінювання є описовими, узагальненими і непридатними для застосування. Якщо ж додати, що відповідно до статті 9 Законопроекту ОГП індикатори

оцінювання ефективності та якості роботи органів правопорядку та прокуратури визначаються органами правопорядку та прокуратури самостійно, на основі вказаних вище критеріїв, з урахуванням специфіки функцій і завдань органу, а порядок проведення оцінювання затверджується їх керівниками, це може призвести до створення замкненого циклу, коли орган одночасно визначає показники, здійснює оцінку власної діяльності та затверджує її результати. За відсутності будь-якого зовнішнього чи незалежного контролю оцінювання в цілому позбавляється навіть найменших ознак об'єктивності. Законопроект ОГП (крім статті 11 – в частині формування та публікації звіту про результати оцінювання) не містить жодної вказівки на те, як саме будуть використані його результати і не передбачає жодних наслідків правового чи організаційно-управлінського характеру у випадку, якщо оцінювання (за одним чи кількома критеріями) буде негативним.

Відповідно до статті 4 Законопроекту ОГП його чинність «поширюється на органи правопорядку, а саме на Національну поліцію України, Службу безпеки України, Державне бюро розслідувань, Бюро економічної безпеки України, Службу зовнішньої розвідки України, Державну прикордонну службу України, Управління державної охорони України, Державну кримінально-виконавчу службу України, розвідувальний орган Міністерства оборони України, та прокуратури, їх структурні та територіальні підрозділи». При цьому використане поняття «органи правопорядку» ані законопроект ОГП, ані чинне законодавство не визначаються.

Натомість стаття 2 Закону України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів» [2] містить термін «правоохоронні органи», і перелік таких органів не є тотожним переліку органів правопорядку у статті 4 Законопроекту ОГП. Зазначене суперечить статті 34 Закону України «Про правотворчу діяльність» [3], відповідно до якої норми права, що містяться у нормативно-правовому акті, мають відповідати вимогам однозначності їх розуміння, узгодженості з нормативно-правовими актами рівної юридичної сили та уніфікованості вжитої в них термінології.

Крім того, викликає обґрунтований сумнів віднесення (як це запропоновано у Законопроекті ОГП) до переліку органів правопорядку Служби безпеки України, Служби зовнішньої розвідки України та розвідувального органу Міністерства оборони України. Згідно із статтею 1 Закону України «Про Службу безпеки України» [4] Служба безпеки України є державним органом спеціального призначення з правоохоронними функціями. У свою чергу відповідно до статті 5 Закону України «Про розвідку» [5] Служба зовнішньої розвідки України та розвідувальний орган Міністерства оборони України є

розвідувальними органами. Усі перераховані органи забезпечують виконання докорінно інших завдань та функцій, ніж охорона правопорядку, тож оцінювання ефективності та якості їх роботи повинно здійснюватись, виходячи з інших критеріїв, ніж це передбачено статтею 7 Законопроекту ОГП.

Нарешті, згідно статті 11 Закону України «Про Національну поліцію» [6] основним критерієм оцінки ефективності діяльності поліції є рівень довіри населення до неї, оцінка рівня якого (відповідно до пункту 6 Порядку проведення оцінки рівня довіри населення до Національної поліції [7]) проводять незалежні соціологічні служби щорічно на загальнодержавному рівні. Однак цей критерій взагалі не згадується у статті 7 Законопроекту ОГП; при цьому внесення змін до Закону України «Про Національну поліцію» у цій частині не передбачено (хоча згідно статті 5 Законопроект ОГП має становити правову основу регулювання відносин у сфері оцінювання ефективності та якості роботи органів правопорядку та прокуратури)

Підсумовуючи викладене, залишається висловити сподівання, що розробник Законопроекту ОГП дослухається до висловлених зауважень і належним чином доопрацює його.

Література:

1. Про затвердження плану заходів, спрямованих на виконання Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023-2027 роки : розпорядження Кабінету Міністрів України від 23.08.2024 № 792-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/792-2024-%D1%80#Text> (дата звернення: 28.12.2025).

2. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів : Закон України від 23.12.1993 № 3781-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3781-12#Text> (дата звернення: 28.12.2025).

3. Про правотворчу діяльність : Закон України від 24.08.2023 № 3354-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3354-20#Text> (дата звернення: 28.12.2025).

4. Про Службу безпеки України : Закон України від 25.03.1992 № 2229-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-12#Text> (дата звернення: 28.12.2025).

5. Про розвідку : Закон України від 17.09.2020 № 912-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/912-20#Text> (дата звернення: 28.12.2025).

6. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text> (дата звернення: 28.12.2025).

7. Про затвердження Порядку проведення оцінки рівня довіри населення до Національної поліції : постанова Кабінету Міністрів України від 07.02.2018 № 58. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/58-2018-%D0%BF#Text> (дата звернення: 28.12.2025).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-589-4-2>

КОНСТИТУЦІЙНІ АСПЕКТИ СТАНОВЛЕННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ РОЗВІДКИ В УКРАЇНІ

Албул Сергій Володимирович

*кандидат юридичних наук, професор,
професор кафедри оперативно-розшукової
та поліцейської діяльності*

*Національний університет «Одеська юридична академія»
м. Одеса, Україна*

Євроінтеграційні вектори розвитку сучасної України передбачають поступову адаптацію законодавства України до права ЄС. Крім цього, забезпечення національної безпеки в умовах воєнного стану багато в чому залежить від новелізації правоохоронної доктрини держави. Ці фактори обумовлюють необхідність переосмислення концептуальних підходів до подальшого функціонування правоохоронної сфери та формування стратегічних завдань на основі наявного позитивного світового досвіду.

Планом заходів, спрямованих на виконання Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023-2027 роки, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2024 року № 792-р. (п. 1.7.1) передбачено запровадження в Україні кримінальної розвідки (Criminal Intelligence), що ґрунтуючись на аналітиці, спрямована на своєчасне запобігання, виявлення та нейтралізацію реальних і потенційних загроз національним інтересам України, забезпечення поступової адаптації законодавства України до права ЄС, поетапної трансформації оперативно-розшукової діяльності у кримінальну розвідку, установлення чітких критеріїв її відмежування від кримінальної процесуальної, розвідувальної та контррозвідувальної діяльності [7]. Слід наголосити, що перспективи запровадження в Україні кримінальної розвідки на нормативному рівні закріплені в положеннях Стратегії боротьби з організованою злочинністю, ухвалені